

MEDICUS

ISSN 1409-6366

UDC 61

Vol · XV (1) · Qershor 2011

PËRMBAJTTJA

- 3** Fjala jonë
A dallon etika mjekësore prej shtetit në shtet?
Remzi Izairi
- 5** Promovimi i inners i shëndetit mendor
Musli Ferati

PUNIM BURIMOR SHKENCOR

- 9** Efektet e dozave të vogla të Methotrexat-it në të sëmurët me artritis reumatoid "senile"
Mjellma Rexhepi, Sylejman Rexhepi, Vjollca Sahatçiu-Meka, Blerita Rexhepi, Ejup Pilana, Gani Dragusha, Masar Gashi
- 14** Опитът на възрастите пациенти след изписване от болница в България: потребност от подобряване на управлението на медицинските грижи
Лора Георгиева
- 22** Relacionet në mes të dhunës familjare dhe shkollorë ndaj adoleshentëve dhe konsumimit të drogës
Kadri Hashihamza, Marija Raleva, Florentina Hani, Dimitrinka Jordanova Pesevska, Rozalinda Isjanovska, Izabela Filov, Viktor Isjanovski, Lidija Sushevska, Aktan Ago, Blagoje Gjorgjevski
- 28** Vlera diagnostike e përkactimit të Proteinës C Reaktive (CRP) në likuorin cerebrospinal në diagnostikim e hershme të meningjtit bakterial nga ai viral
Majlinda Kokiçi, Ndok Marku, Elsa Kone, Ela Petrela, Vera Ostreni, Elona Lamaj, Teuta Dedej, Dimitër Kraja
- 34** Shprehësia e simptomave dhe e hernisë hiatale të të sëmurët me refluks ezofageal në korrelacion me moshën
Zaim Gashi, Aida Polloshka, Fitore Komoni
- 39** Ndikimi i kontrollit të metabolizmit në fazën preulcerative të këmbe diabetike
Irfan Ahmeti, Milco Bogoev, Gordana Pemojska, Tatjana Milenkovic, Branka Krstevska, Arben Taravari
- 46** Roli i proteinës-C-reaktive të pacientët me insuficiencë renale kronike në fazën preterminal dhe gjatë trajtimit me hemodializë
Lutfi Zylbeari, Fatmir Omeri, Nexhedin Karamani, Elita Zylbeari, Zamira Bexheti, Gazmend Zylbeari
- 55** Relacioni i dhunës dhe përdorimit të alkoolit të adoleshentët
Kadri Hashihamza, Marija Raleva, Florentina Hani, Dimitrinka Jordanova Pesevska, Rozalinda Isjanovska, Izabela Filov, Viktor Isjanovski, Lidija Sushevska, Aktan Ago, Blagoje Gjorgjevski
- 61** Skriming studij për prezencën e keqtrajtimet emocional dhe fizik tek popullata shkollore në Strugë
Edip sheji, Ajshe Sheji
- 68** Prezentim krahasues i koncentrimet të homocisteinës të pacientët e diagnostikuar me aksident vaskular cerebral iskemik për herë të parë, sëmundje idiopatie të Parkinsonit dhe skleroze multiple në kohën e hospitalizimit
Bajram Kamberi, Kristina Vasilevska, Farije Kamberi
- 76** Incidenca e hiperhomocisteinemis në pacientët e hospitalizuar me sëmundje neurologjike të ndryshme si një faktor parandalues
Bajram Kamberi, Farije Kamberi
- 84** Преваленца на хроничната бубрежна болест (ХББ) и анемијата кај предиагностични пациенти во Р. Македонија
Розалинда Ицјановска
- 91** Bllok i pleksit brakial me rrugën subkorakoidale: Influenca e lokalizimit të një përgjigje motorike distale të tipit median apo radial në suksesin e anestezisë
Tefik Zhurda, Mustafa Bajraktari, Gjergji Caushi, Dritan Muzha, Mihal Kerçi
- 101** Компаративна студија на екизија на итериум со конјунктивална автотрансплантација со графт од горна или долина темпорална буберна конјунктива
Весна Челева Марковска, Емилија Дахтеска Гошева
- 106** Vlersimi laboratorik i anemisë së sëmundjeve kronike (ACD), eksperiencia jone
Alma Barbullushi, Eleve Refatlari, Anila Godo, Irena Koritai, Nevila Heta, Anila Beqja, Anila Simonaska, Palmira Daja, Anyla Bulu
- 113** Disa të dhëna biologjike për pacientët me hemoglobinopati në Shqipëri
Manika Face-Kreka, Eleni Nastas, Anila Godo, Bledi Kreka, Elizana Petrela
- 119** Urologjia e kryer me anë të qesës sterile: është një metodë nga e cila duhet hequr dorë?
Diamant Shitza, Claudio La Scola, Giovanni Montini
- 125** Efikasiteti dhe tolerueshmëria e antinfiamatorëve josteroidë në trajtimin e dismenorezës primare
Diana Shahini
- 135** Shpërndarja e grupeve të gjakut ABO/RhD në pacientët me kancer të traktit gastrointestinal
Vjollca Duro, Shpëtim Qura, Andi Koraqi, Pellumb Piperi
- 141** Проценка на бубрежната funksionizim kaј херониски корисијци
Фана Личоска-Јосифовиќ, Сузана Петровска, Александра Бабуловска, Никола Личоски
- 149** Analizjeroni preemptive me Midazolam të aplikuar në mënyrë sistematike: studim eksperimental në miје
Antigona Hasani, Sadik Ljullaku, Marija Soljakova, Muharrem Jakupi, Gazi Selimi
- 156** Форензичка спалуација кај испитаници со криминогено однесување – превенција на криминоген рецидив
Valentina Talevska, Diјana Nikodijević – Kedeva
- 166** Administrimi i traumës së mbyllur të lient
Agron Dogjani, Ali Lila, Gentian Zikaj, Blenarda Hasanaj, Kastriot Subashi
- 176** Учество на IgG во дијагноза на токсоплазмоза кај бремени жени
Далица Цветковиќ, Гордана Јанковска, Никола Пановски
- 182** Përdorimi dhe konsumi i barnave antidiabetike në Shërbimin Shëndetësor Parësor në Shqipëri, 2004-2007
Laerta Kakariqi, Leonard Deda, Edi Grabocka, Gëzim Boçari
- 188** Karakteristika na примената на додаточите на храна кои содржат витамини и/или минерали кај група пациенти од женски пол
Розета Милева-Пенева, Бети Зафировска-Ивановска, Михаил Милев, Александра Атанасова-Бошкучи, Маја Сланичка-Мицеска
- 195** Analizat bakteriologjike dhe biokimike të lëngut spermatic në vlerësimin e gjendjes funksionale të gjëndrave aksesorë të meshkujve infertil
Rexhep Kasumaj
- 203** Корелација на прокalcitonинот со иницијалните клинички и лабораторијски параметри кај пациентите со бактеријски менингитис
Marija Цветановска, Звонко Милевиќ, Валерија Кицова Урошевиќ, Климент Каровски, Влатко Цветановски

PUNIM PROFESIONAL

- 211** Rëndësia klinike e tomografisë së kompjuterizuar të meningjtit bakterior të fëmijët
Sadie Namani, Kreshnike Dedushi, Remzie Koci, Murat Mehmeti, Valbon Krasniqi
- 219** Identifikimi i faktorëve të rrisht për lindjen premature, studim rast kontroll në materialin e Vlorës
Brunilda Mersini, Elizana Petrela, Mitgena Gega

- 225** Të dhëna epidemiologjike për Intoksikacionet në fëmijë
Ilirjana Bakalli, Elmira Kola, Robert Ljuka, Ermela Gjyzeli, Aurel Vula, Sashenka Sallabanda
- 230** Trajtim i kirurgjikal tek të sëmurët me kancer të mushkërive
Rezart Oketa, Silvana Bala, Milda Nanushi, Jolanda Nikolla
- 238** Trajtim i mediastinitit nekrotizant zbrilës
Fadil Gradica, Dhimitraq Argjiri, Fahri Kokiçi, Agron Menzelxhiu, Zef Perduka, Ilir Skenduli, Alma Cami, Alban Hatibi, Epaminonda Fype
- 248** Profili epidemiologjik dhe klinik i erizipelës tek adultët
Kujtime Duraku, Dhimiter Kraja
- 255** Кутани инфекции "компикации на дијабетес мелитус"
Јулијана Максимовиќ Милена
- 259** Diagnostikimi dhe trajtimi kirurgjikal i apendicitit akut
Adnan Vrajnko, Gafur Memeti, Ylber Ademi, Sadri Zekiri
- 264** Konvertimet dhe komplikimet e kolecistektomive laparoskopike në periudhën 1999-2004
Salih Krasniqi, Basri Lenajni, Haxhere Dervishi, Fiam Ismaili
- 273** Kolecistektomia laparoskopike e hershme të kolecistitit akut - Koha operative
Rexhep Selmani, Goran Begovic, Aleksandar Karagjov, Vlado Janovski, Nikola Jankulovski, Qemal Rushiti, Arben Karpuzi, Vesna Velj-Stefanovska
- 279** Incidenca e karcinom-embrional antigjenit (CAE) tek të sëmurët me karcinomë kolorektale
Ferati Sallahu
- 284** Пациенти оперирани заради пневмоторакс, актуелни ставови за хируршки третман
Само Јовев, Идриз Ораца, Ристо Чопанчески, Амин Абдули, Борче Кондов
- 290** Kolaps i vonshëm i frakturave të polusit distal të radiusit të trajtuar konservatorisht
Neritan Myderrizi
- 297** Резултати од 364 оперативни третирани geriјатриски пациенти со трохантерни скреници на надколеницата
Симон Трпески, Игор Кафанциев, Оливер Арсовски, Алеко Каев
- 303** Корекција на Halux valgus деформитетот по методата на Keller
Даниела Георгиева, Горѓи Зафировски, Анастаска Попоска
- 308** Значењето на Piggott класификацијата при оперативниот третман на Halux Valgus деформитетот
Даниела Георгиева, Горѓи Зафировски, Лутичо Каревски
- 312** Problem qe hasen gjate anestezisë dhe bronkoskopisë rigide për heqjen e trupave të huaj në rrugët e poshtme të frymëmarrjes në moshat pediatrike
Igll Zhilla, Bledi Nini
- 317** Shërbimi oro-maksilo-facial në përbërje të një politraume
Alma Teliti
- 323** Rikontstrukcioni kirurgjikal në dëmtimet e maksillës e mandibullës shkaktuar nga armët e zjarrit tip pistoletë
Lozana Binjaku
- 329** Septoplastika të fëmijët
Bajram Shaqiri, Beqir Abazi, Pjerin Radovani, Adem Limani, Halil Ajvazi
- 335** Евалуација на структурата на пациентите во единицата за интензивно лекување кои биле на механизми вентилација во тек на 2009 година
Вална Панбазовска Трајковска, Зорка Николова Тодорова, Ресеп Селмани, Анета Арсовска, Горѓи Трајковски, Андријан Карталов, Бијана Кузмановска, Алберт Леши
- 341** Безбедност на храната од увоз контролирана на царински терминал во Битола
Лена Петруловска
- 346** Дискриминација и користење на здравствена заштита – модел на три нивоа на делување
Весна Велиќ Стефановска, Миодрага Стефановска
- 353** Економско – социјални предизвици за праведност во здравството
Миодрага Стефановска, Весна Велиќ Стефановска, Виктор Ицјановски
- 359** Hulumtimi i afersive gjenetike të fiset shqiptare në Preshevë
Naser Kamberi, Shenasi Jusufi
- 365** Të dhënat socio-demografike të grave që vuajnë dënim në burgjet shqiptare
Tatjan Milo, Vangel Tavo, Drita Jaka, Enver Roshli, Ervin Toci

PREZANTIM RASTI

- 373** Aplikimi i terapisë fibrinolitike me protokol të zgjatur, në lizën e trombit mobil të atriumit të djathtë - prezentim rasti
Fatmir Ferati, Nexhedin Karamani, Sulejman Ameti
- 377** Meningiomocela -prezentim rasti
Sani Bajrami, Florin Besimi, Zlata Trimevska, Antigona Trenevska, Drita Tefiku, Meral Rexhepi, Aferdita Ismaili, Nagip Rufati, Arian Alili, Destan Haliti, Arben Taravari
- 381** Trajtimi i parezave të pleksusit të sipërm brakial (Erb-Duchenne) të lindjes
Sani Bajrami, Florin Besimi, Zlata Trimevska, Antigona Trenevska, Aferdita Ismaili, Drita Tefiku, Meral Rexhepi, Nagip Rufati, Arian Alili, Bashkim Ismaili, Destan Haliti, Arben Taravari, Ylber Besimi
- 385** Një rast familjar i Charcot-Marie-Tooth me simptomatologji të ndryshueshme në tre motra dhe nënë e tyre - prezentim rastesh
Altin Kuqo, Gentian Vyska, Jera Kruja
- 391** Hiperplasioni i zemrës së majtë me atrezion të aortës - prezentim rasti
Nagip Rufati, Florin Besimi, Arian Alili, Zlata Trimevska, Sani Bajrami
- 394** Sfida gjatë diagnostikimit të miopatisë amiloide -prezentim rasti
Zylfije Hundozi, Nam Jerliu, Rushit Jashari, Jehona Rustemi

VËSHTRIM

- 398** Përdorimi i kripës së jodizuar mbron gjeneratat nga paafitsitë mendore dhe fizike të shkaktuara nga pamjaftueshmëria jodike
Jolanda Hyska, Arben Luzati, Entela Bushi
- 405** Криоконзервација на тромбоцити
Рада М. Грубовиќ, Ристо Дуковски, Милош Грубовиќ, Нино Вејановски, Садула Усеини, Олга Дамевска
- 412** Përgatitja ambulatorore për anestezion
Sadri Zeqiri
- 416** Gjenezа qelizore e plakjes, apoptozës dhe vdekjes
Sadri Olomani
- 422** Rekreacioni sportiv
Enver Tahiraj, Fadil Rexhepi, Fikret Shatri
- 426** Nevojat energetike të organizmit
Agron M. Rexhepi, Idriz Brestovci
- 433** Antinfiamatorët josteroidë
Remzi Izairi
- 436** Dimensionet e seksualitetit - medicina e bazuar në fakte
Hasnime Izairi-Aliu
- 439** Histori
Relaksim
- 441** Lajme personale
442 Prezentim libri
- 443** Takime mjekësore
445 Letër redaksisë
- 453** Udhëzime për autorë

SH.M.SH.M.

COMPARATIVE STUDY OF PTERYGIUM EXCISION WITH CONJUNCTIVAL AUTOGRAFT TRANSPLANTATION WITH GRAFT FROM THE SUPERIOR OR INFERIOR TEMPORAL BULBAR CONJUNCTIVA

Vesna Celeva Markovska¹, Emilija Dastevksa Goseva¹¹University Eye Clinic, Skopje, Macedonia

UJME: Aim: To evaluate the success rates of surgical techniques of pterygium excision with conjunctival graft transplantation for primary pterygium. The two techniques that were evaluated are as follows: (1) pterygium excision with conjunctival autograft transplantation with graft from the superior temporal bulbar conjunctivae (STBC) and (2) Pterygium excision with conjunctival autograft transplantation with graft from the inferior temporal bulbar conjunctivae (ITBC). Material and methods: 120 cases with primary pterygium were evaluated. Outcomes were evaluated in terms of recurrence of pterygium onto the cornea. The patients were divided into 2 groups: (1) 60 eyes were operated with conjunctival autograft transplantation with graft from the superior temporal bulbar conjunctivae (30 cases of pterygium's length over the cornea less than 3mm and 30 cases of pterygium's length over the cornea more or equal to 3mm). (2) 60 eyes were operated with conjunctival autograft transplantation with graft from the inferior temporal bulbar conjunctivae (30 cases of pterygium's length over the cornea less than 3mm and 30 cases of pterygium's length over the cornea more or equal to 3mm). Results: In follow up time after the surgery was 12 months (2 to 24 months). 4 out of 60 (6,67%) pterygium cases recur after the conjunctival autograft transplantation with graft from the STB conjunctiva, and 3 out of 60 (5%) pterygium cases recur after the conjunctival autograft transplantation with graft from ITB conjunctiva. Only surgeon performed all 120 surgeries. **Conclusion:** The excision of pterygium using the conjunctival autograft transplantation (both from superior and inferior bulbar conjunctiva) is highly efficient in terms of low recurrence rates. From the two techniques used in this comparative study with similar recurrence rates, the conjunctival autograft transplantation with graft from the inferior bulbar conjunctiva is preferred only because we keep intact superior bulbar conjunctiva for eventual future surgical intervention.

Key words: Pterygium, recurrence, primary, conjunctival autograft transplantation

Medicus 2011, Vol. XV (1): 101-105

INTRODUCTION

Pterygium is an active, invasive, inflammatory process, a key feature of which is focal limbal failure (1). It is proposed that the initial biologic event in pterygium pathogenesis is an alteration of limbal stem cells due to chronic ultraviolet light exposure (2).

In the Caucasian population the prevalence of pterygium is between 1-7.7%, a number that is directly proportional to the geographic location of the country (2). In other words, the countries which are closer to the Equator have higher percentage of pterygium prevalence, and vice versa.

The etiology of pterygium still intrigues the scientists as a puzzle that is yet to be solved. Davanger and Evenson were the first to postulate that a limbus serves as a generative organ for corneal epithelial cells (3). The source of corneal epithelial cellular migration and proliferation comes from the peripheral cornea. This has been extended to clinical application of conjunctival transplantation.

Macedonia, a country notable with a high number of sunny days, is also distinctive with a high prevalence of pterygium especially in the capable working middle aged people, those with a permanent damage of visual acuity and with a cosmetic insufficiency (4). For all of the above reasons, as well as the lack of a known effective prophylaxis, the pterygium still is a challenge to be examined and solved.

AIM

To evaluate the success rates of surgical techniques of pterygium excision with conjunctival autograft transplantation for primary pterygium. The two techniques that were evaluated are as follows:

1. Pterygium excision with conjunctival autograft transplantation with graft from the superior temporal bulbar conjunctivae (STBC) and

2. Pterygium excision with conjunctival autograft transplantation with graft from the inferior temporal bulbar conjunctivae (ITBC).

MATERIAL AND METHOD

120 cases with primary pterygium were evaluated. Outcomes were evaluated in terms of recurrence of pterygium onto the cornea. The patients were divided into 2 groups:

1. 60 eyes were operated with conjunctival autograft transplantation with graft from the superior temporal bulbar conjunctivae (30 cases of pterygium's length over the cornea less than 3mm and 30 cases of pterygium's length over the cornea more or equal to 3mm).
2. 60 eyes were operated with conjunctival autograft transplantation with graft from the inferior temporal bulbar conjunctivae (30 cases of pterygium's length over the cornea less than 3mm and 30 cases of pterygium's length over the cornea more or equal to 3mm).

The surgical technique of pterygium excision with conjunctival autograft transplantation is performed using topical and subconjunctival anesthesia (sometimes adrenaline is used as well). A rigid lid speculum facilitates maximal exposure. A disposable scarifier Grishaber 681 is used to superficially excise the corneal portion of the pterygium, while the reminder is excised with Wescott scissors following a careful identification and dissection of the extra-ocular muscles. The size of exposed bare sclera is measured with calipers, then the eye is turned up or down to expose the inferior or superior bulbar conjunctiva in order to measure the area of corresponding size and mark the same with metilen blue. These marks are included within the margins of the thinly dissected graft tissue in order to facilitate its unequivocal reorientation. The free graft is transferred to its anatomically equivalent position in the recipient bed and secured with approximately eight interrupted suture of 8-0 vicryl. Postoperatively, topical corticosteroid and

antibiotic ointment are administered locally for approximately 4 - 6 weeks.

RESULTS

Mean follow up time after the surgery was 12 months (2 to 24 months). 4 out of 60 (6,67%) pterygium cases recur after the conjunctival autograft transplantation with graft from the STB conjunctiva, and 3 out of 60 (5%) pterygium cases recur after the conjunctival autograft transplantation with graft from ITB conjunctiva. Only one surgeon performed all 120 surgeries.

The group of 60 cases with pterygium operated by excision with conjunctival autograft transplantation from the STB conjunctiva, showed a recurrence rate of 6,67% (4 out of 60 cases) and all of the recurring cases occurred in the subgroup of cases whose pterygium's length over the cornea was 3mm or more. Also, in the other group of 60 cases with pterygium operated by excision with conjunctival autograft transplantation from the ITB conjunctiva, showed a recurrence rate of 5% (3 out of 60 cases) and all of the recurring cases occurred in the subgroup of cases whose pterygium's length over the cornea was 3mm or more.

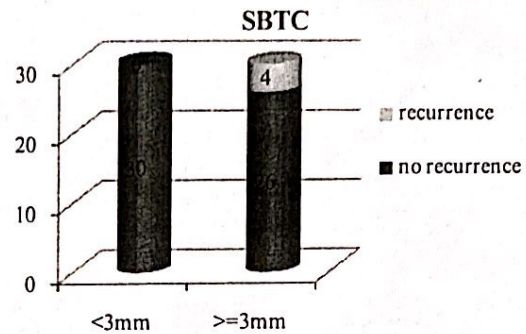
Table 1.

Recurrence after pterygium excision with conjunctival transplantation with graft from STB and ITB conjunctiva

	STBC			ITBC	
	<3mm	>=3mm		<3mm	>=3mm
no recurrence	30	26	no recurrence	30	27
recurrence	0	4	recurrence	0	3

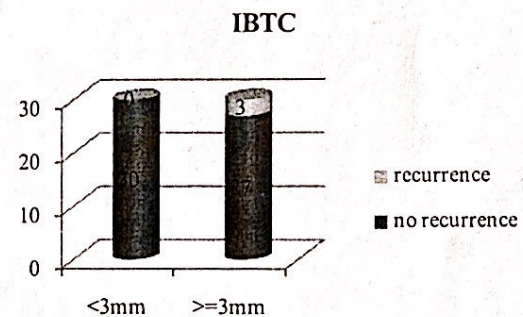
Graphic 1.

Recurrence after pterygium excision with conjunctival transplantation with graft from STB conjunctiva

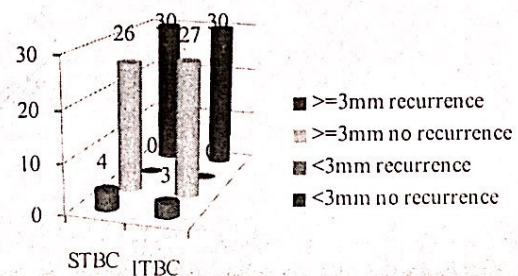
Graphic 2.

Recurrence after pterygium excision with conjunctival transplantation with graft from ITB conjunctiva

Graphic 3.

Comparison between the different excision methods of pterygium excision with conjunctival transplantation with graft from STB and ITB conjunctiva

DISCUSSION

This study demonstrates a low recurrence rate of pterygium after excision with conjunctival autografting in a country with a high occurrence of pterygium and high levels of ultra-violet light (4).

Recurrence rates reported for pterygium excision with conjunctival autografting are generally low (3-16%) (Tab.2). Variations in the results from a given technique may be caused by a number of factors: variation within techniques, the age and geographical location of the population studied, the length of the follow up time, the interpretation of the definition of recurrence and the experience of the surgeon undergoing the pterygium excision and conjunctival auto grafting (5, 6, 7).

Table 2.

Published rates of pterygium recurrence after excision and conjunctival auto grafting

Author	Location	Numbers	Recurrence
Dowlut	Canada	15	8% (1)
Kenyon	Boston	57	5% (3)
Lewallen	St Kitts	19	16% (3)
Singh	Los Angeles	13	8% (1)
Mrzygold	Poland	41	3% (1)
Koch	Essen	13	8% (1)
Simona	Geneva	14	15% (3)

Conjunctival auto grafting is a relatively slow procedure, often taking at least 45min to perform. However, it is still recommended for primary pterygium excision, and for advanced and recurrent pterygium.

From the two techniques used in this comparative study with similar recurrence rates, the conjunctival autograft transplantation with graft from the inferior bulbar conjunctiva is preferred only because we keep intact the superior bulbar conjunctiva for eventual future surgical intervention.

CONCLUSION

The excision of pterygium using the conjunctival autograft transplantation (both from superior and inferior bulbar conjunctiva) is highly efficient in terms of low recurrence rates. Therefore, it is a recommended technique for pterygium excision in cases with primary, advanced and recurrent pterygium.

REFERENCES

1. Coroneo MT, Di Girolano N, Wakefield D. The pathogenesis of pterigia, *Curr.Opin.Ophthalmol* 1999 Aug; 10(4); 282-8.
2. Kwok LS, Coroneo MT. A model for pterygium formation, *Cornea* 1994 May; 13(3):219-24.
3. Davenger M, Evensen A. Role of the pericorneal papillary structure in renewal of corneal epithelium, *Nature* 1991; 229:560-1.
4. Markovska Celeva V. Comparative evaluation of surgical methods of pterygium excision, Master thesis, University "Ss. Cyril and Methodius", Skopje, Macedonia, p.56.
5. Kenyon KR, Wagoner MD, Hettinger ME. Conjunctival autograft transplantation for advanced pterygium and recurrent pterygium, *Ophthalmology* 1994 Nov; 92(11):1461-70.
6. Dowlut MS, Laflamme MY. Recurrent pterigia: frequency and treatment by conjunctival autograft. *Can. J Ophthalmol.* 16(3):119-20.
7. Starck T, Kenyon K, Serrano F. Conjunctival autograft for primary and recurrent pterygia: surgical technique and problem management, *Cornea* 1991 May, 10(3):196-202.

РЕЗИМЕ

КОМПАРАТИВНА СТУДИЈА НА ЕКЦИЗИЈА НА ПТЕРИГИУМ СО КОНЈУНКТИВАЛНА АВТОТРАНСПЛАНТАЦИЈА СО ГРАФТ ОД ГОРНА ИЛИ ДОЛНА ТЕМПОРАЛНА БУЛБАРНА КОНЈУНКТИВА**Весна Челева Марковска¹, Емилија Даштевска Ѓошева¹**¹Клиника за очни болести, Скопје, Македонија

Цел: Да се процени степенот на успешност на хируршките техники на екцизија на птеригиум со конјунктивална автотрансплантација за примарен птеригиум. Следниве две техники беа разгледувани: (1) Екцизија на птеригиум со конјунктивална автотрансплантација со графт од горната темпорална булбарна конјунктива (ГТБК) и (2) Екцизија на птеригиум со конјунктивална автотрансплантација со графт од долната темпорална булбарна конјунктива (ДТБК). **Материјал и метод:** 120 случаи со примарен птеригиум беа испитани. Резултатите беа разгледувани според повторното појавување на птеригиумот на роговицата. Пациентите беа поделени во 2 групи: (1) 60 очи беа оперирани со конјунктивална автотрансплантација со графт од горната темпорална булбарна конјунктива (30 случаи со птеригиум помал од 3мм и 30 случаи со птеригиум поголем или еднаков на 3мм). (2) 60 очи беа оперирани со конјунктивална автотрансплантација со графт од долната темпорална булбарна конјунктива (30 случаи со птеригиум помал од 3мм и 30 случаи со птеригиум поголем или еднаков на 3мм). **Резултати:** Средното време на постоперативното следење на пациентите беше 12 месеци (2 до 24 месеци). Кај 4 од 60 (6,67%) пациенти птеригиумот повторно се појави по конјунктивалната автотрансплантација со графт од горната темпорална булбарна конјунктива, и кај 3 од 60 (5%) пациенти птеригиумот повторно се појави по конјунктивалната автотрансплантација со графт од долната темпорална булбарна конјунктива. Само еден хирург ги изведе сите 120 операции. **Заклучок:** Екцизијата на птеригиумот со конјунктивална автотрансплантација со графт (од горна или долна булбарна конјунктива) е многу успешна хируршка метода со ниска стапка на повторно појавување на птеригиумот кај пациентите. Од двете хируршки техники со слични стапки на повторно појавување на птеригиумот кои беа разгледани во оваа компаративна студија, се дава предност на конјунктивалната автотрансплантација со графт од долната булбарна конјунктива бидејќи горната булбарна конјунктива е зачувана за идните можни хируршки интервенции на пациентот.

Клучни зборови: птеригиум, надворешно перде, повторно појавување на птеригиум, примарен птеригиум, конјунктивална автотрансплантација